

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
УПРАВЛІННЯ
ІНФОРМАЦІЙНОЮ БЕЗПЕКОЮ
ДЕРЖАВИ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
30 березня 2012 року
м. КИЇВ

Київ
Науково-видавничий відділ Національної академії СБ України
2012

УДК 35.075.5+355.405.1+355.40 (477)

A43

Розглянуто та схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки, протокол №8 від 19 квітня 2012 року.

Рекомендовано до друку Вченою радою Національної академії Служби безпеки України, протокол №11 від 31 травня 2012 року

A43 Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави: зб. матер. наук.-практ. конф., 30 березня 2012. – К.: Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2012. – 317 с.

Уміщено матеріали науково-практичної конференції "Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави", підготовлені фахівцями та науковцями Служби безпеки України, Національної академії Служби безпеки України, Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного авіаційного університету, Національного університету оборони України, Національної академії внутрішніх справ, Київського університету права НАН України, Національного університету ДПС України, інших установ і громадських організацій.

Виступи подано в авторській редакції.

УДК 35.075.5+355.405.1+355.40 (477)

© НА СБ України, 2012

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМПІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Голова: Скулиш Є.Д., доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України.

Заступники голови: Шмоткін О.В., кандидат юридичних наук, професор; Довгань О.Д., кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник; Хлевицький В.Б., кандидат юридичних наук.

Члени організаційного комітету: Тарасюк А.В., кандидат юридичних наук; Чорний Р.Л., кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник; Марущак А.І., доктор юридичних наук, професор; Остроухов В.В., доктор філософських наук, професор; Мельник С.В., кандидат технічних наук;

<i>Коркач І.В., Пирогова Ю.І.</i> Використання технологій IP-телефонії для прихованої передачі інформації.....	162
<i>Корченко О.Г., Дрейс Ю.О.</i> Розробка системи експертного оцінювання у сфері охорони державної таємниці	165
<i>Макаренко В.В., Матяш О.І.</i> Нормативно-правові підстави створення, використання та розвитку інформаційно-довідникових систем під час спеціального діловодства.....	168
<i>Марчук В.І.</i> Щодо проблемних питань у сфері забезпечення охорони службової інформації.....	171
<i>Мельник Д.С.</i> Щодо перспектив нормативно правового врегулювання зняття інформації з телекомунікаційних мереж та електронних інформаційних систем згідно з проектом КПК України.....	176
<i>Мельник К.С.</i> Правові аспекти організації захисту персональних даних у сфері правоохоронної діяльності відповідно до європейських стандартів	181
<i>Мозолевська О.М.</i> Правові можливості для розкриття інформації з обмеженим доступом з санкції місцевого загального суду	184
<i>Муратов О.Є.</i> Законодавчі вимоги щодо віднесення інформації до державної таємниці	188
<i>Пастернак М.С.</i> Можливості застосування бальної та грошової оцінки шкоди національній безпеці України при віднесенні інформації до державної таємниці	192
<i>Погорецький М.А., Шеломенцев В.П.</i> Щодо визначення поняття "Кіберзлочини"	199
<i>Проскуровський Р.В., Бакута А.Ю.</i> Використання програмного засобу Pinch для несанкціонованого доступу до операційної системи	204
<i>Рогов П.Д., Бухало Л.В.</i> До питань категорювання об'єктів критичної інформаційної інфраструктури у оборонній сфері щодо можливих протиправних дій	206
<i>Розвадовський О.Б.</i> Забезпечення конституційних гарантій, прав і свобод людини у процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності при перевірці громадян у зв'язку з допуском до державної таємниці.....	210
<i>Семенюк О.Г.</i> Про окремі аспекти захисту державної таємниці.....	214

Корченко О.Г.

доктор технічних наук, професор
Національний авіаційний університет

Дрейс Ю.О.

Житомирський військовий інститут ім. С.П. Корольова
Національного авіаційного університету

РОЗРОБКА СИСТЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ОЦІНЮВАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ

В сучасних умовах підвищення рівня розвідувально-підривної діяльності іноземних спецслужб досить гостро постає питання порядку допуску та доступу до інформації з обмеженим доступом, а саме тієї, що циркулює в системі охорони державної таємниці (СОДТ). Від ефективності роботи СОДТ залежить не тільки законний порядок одержання, використання, поширення і зберігання інформації, що містить державну таємницю (ДТ), але й питання доцільності засекречування та необхідності розсекречування матеріальних носіїв інформації (МНІ). Все це є комплексом організаційно-правових, інженерно-технічних, криптографічних та оперативно-розшукових заходів, спрямованих на запобігання розголошенню ДТ та втратам її МНІ, для захисту національних інтересів з метою забезпечення однієї з найважливішої функції держави – інформаційної безпеки.

Проте постійне зростання витрат та збитків, що пов'язані з наслідками охорони ДТ та їх ліквідацією, підвищують вимоги до оперативності та обґрунтованості прийняття управлінських рішень у сфері охорони ДТ (ОДТ) щодо: попереднього аналізу інформації, класифікації інформації за правовим режимом та режимом доступу, категоризації за принципом важливості та небезпечності, оцінки за переліком реалізації можливих загроз у разі її розголошення чи втрати, компетентного визначенням підстав щодо встановлення ступеня секретності, подальшої оцінки стану ефективності, забезпечення та реалізації СОДТ.

Вагомий внесок у створення та розвиток СОДТ внесли такі вітчизняні вчені, як А.Є. Архипов, О.Г. Корченко, О.В. Соснін, В.П. Ворожко, О.Є. Муратов, І.П. Касперський, А.С. Пашков, О.В. Ботвінкін, В.М. Шлапоченко та інші

Аналіз результатів відомих робіт показав, що в даний час зусилля науковців зосереджені, в основному, на загальних принципах законодавчого забезпечення та історії ОДТ [1, 2], методиці реалізації процедури віднесення інформації до ДТ [3, 4], методах визначення підстав віднесення інформації до ДТ [5, ст. 73-111], системні аспекти та підходів щодо оцінювання рівня важливості та захисту ДТ [6-9], удосконаленні процедури прийняття рішень у сфері ОДТ [10, 11], створення моделей, методів та засобів експертного

оцінювання у сфері ОДТ [12], оцінювання ефективності СОДТ [13, 14], критеріїв визначення можливої шкоди національній безпеці України у разі розголошення інформації, що охороняється державою [15, 16].

Вищевикладене вказує на актуальність та необхідність розробки системи експертного оцінювання у сфері охорони ДТ. Її реалізація та функціонування базується на основі існуючих методів у сфері ОДТ та загальних методів: розпізнавання та класифікації інформації, семантичного та кластерного аналізу, теорії нечітких множин, аналізу ієрархії, теорії складних мереж; моделей: оцінювання вартості, важливості та цінності інформації з обмеженим доступом, оцінки якості експерта, оцінювання інформаційних активів, оцінки інформації як ресурсу, оцінки ризиків загроз безпеки інформації, управління доступом тощо.

Метою розробки системи експертного оцінювання (СЕО) у сфері ОДТ є часткова автоматизація проведення експерти щодо наявності або відсутності на МНІ відомостей, що становлять ДТ; підвищення показників якості проведення процедури віднесення інформації до ДТ з визначенням оцінки важливості інформації, рівня впевненості та компетентності експерта експертної комісії, рівня реалізації можливої шкоди та інших тяжких наслідків з подальшим оцінюванням ефективності СОДТ. Реалізація даної СЕО можливе бути основою для подальшого створення автоматизованого робочого місця державного експерта з питань таємниць (АРМ).

Література

1. Ботвінкін О.В. Історія охорони державної таємниці в Україні: монографія / О.В. Ботвінкін, В.М. Шлапаченко, В.П. Ворожко, А.С. Пашков. – К.: Наук.-вид. відділ НА Служби безпеки України, 2008. – 155 с.
2. Мастяниця Й.У. Охорона державних секретів незалежної України (Історично-правові нариси) / Й. У. Мастяниця, Л.Є. Шиманський, О.В. Олійник, В.П. Ворожко // За заг. ред. П.О. Мисника, О.В. Зайчука. – К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2010. – 128 с.
3. Архипов О.Є. Проблеми методичного забезпечення віднесення відомостей до інформації з обмеженим доступом в Україні / О. Є. Архипов, І. П. Касперський // Правова інформатика. – № 3(11). – 2005. – С.61–66.
4. Архипов О.Є. Щодо методики реалізації процедури віднесення інформації до секретної / О. Є. Архипов, В. П. Ворожко // Правове, нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні. К., – 2008. – Вип.2 (17). – С.10–15.
5. Захист інформації з обмеженим доступом: збірник нормативних документів // Уклад. В.П. Ворожко, О.Г. Корченко. – К.: КМУЦА, 1999. – 283с.
6. Архипов О.Є. Системні аспекти оцінювання рівня важливості секретної інформації / О. Є. Архипов, В. П. Ворожко // Правове, нормативне та

метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні. К., – 2007. – Вип.2 (15). – С.10–12.

7. Корченко О.Г. Визначення коефіцієнта важливості відомостей, що становлять державну таємницю оборонної сфери ЗВДТ / О.Г. Корченко, Ю.О. Дрейс // Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави: наук.-практ. конф., 17 березня 2010 р. – К.: НА СБУ ННІБ, 2010. – С.55–57.

8. Дрейс Ю.О. Розрахунок коефіцієнтів захищеності відомостей, що становлять державну таємницю / Ю.О. Дрейс, Н.С. Вишневська, Ю.Є. Хохлачова // Наук.-тех. журнал "Захист інформації". – Вип. №3 (48). – К.:НАУ. – 2010. – С.10–14.

9. Корченко О.Г. Порівняльний аналіз важливості відомостей, що становлять державну таємницю ЗВДТ 2005, 2010 року / О.Г. Корченко, Ю.О. Дрейс // Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави: наук.-практ. конф., 22 березня 2011 р. – К.: НА СБУ ННІБ, 2011. – С. 214–216

10. Корченко О.Г. Система підтримки прийняття рішень державних експертів з питань таємниць у сфері оборони / О.Г. Корченко, Ю.О. Дрейс // "Пріоритетні напрямки розвитку телекомунікаційних систем та мереж спеціального призначення": доповіді та тези доповідей IV-ї наук.-техніч. конф., 22–23 жовтня 2008 р. – К.: ВІПІ НТУУ "КПІ" 2008. – С.188.

11. Корченко О.Г. Удосконалення проведення процедури прийняття рішень державних експертів з питань таємниць у сфері оборони засобами інформаційних технологій // О.Г. Корченко, Ю.О. Дрейс // "Сучасні проблеми захисту інформації з обмеженим доступом": доповіді та тези доповіді міжвідомчої наук.-практ. конф. 20–21 листопада 2008р. – К.: НАУ, НА СБУ 2008. – С.62–63

12. Корченко О.Г. Модель складної інформаційної мережі ЗВДТ / О. Г. Корченко, О.Є. Муратов, Ю.О. Дрейс, І.О. Козлюк // Наук.-тех. журнал "Захист інформації". – Вип. №3 (52). – К.:НАУ. – 2011. – С. 87-94.

13. Архипов О. Є. Системний підхід до оцінювання ефективності захисту державної таємниці / О.Є. Архипов, В.П. Ворожко // Правове, нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні. – 2005. – № 10.–С.18–22.

14. Архипов О.Є. Оцінювання ефективності системи охорони державної таємниці: монографія / О.Є. Архипов, І.Т. Бородавко, В.П. Ворожко. – К.: Наук.-вид. відділ НА СБУ, 2007. – 63с.

15. Архипов О.Є. Критерії визначення можливої шкоди національній безпеці України у разі розголошення інформації,що охороняється державою: моногр. / О.Є. Архипов, О.Є. Муратов. – К: Наук.-вид. відділ НА СБУ, 2011. – 195с.

16. Муратов О.Є. Важливість інформації та шкода від втрати інформації у питаннях забезпечення інформаційної безпеки організації / О. Є. Муратов. // 36.

матеріалів наук.-практ. конф. "Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави", 17 березня 2010 р. – К.: НВВ НА СБУ, 2010. – С.66–69.